

Bjørn Helland,
Bugges vei 9A,
7051 Trondheim

Trondheim 12. august 2010

Til Kommunal- og regionaldepartementet,
Postboks 8129 Dep, 0032 Oslo

Høringsuttalelse til forslag til endringer i valgloven

Jeg viser til Kommunal- og regionaldepartementets høring av forslag til enkelte endringer i valgloven, jf. høringsbrev datert 31.05.2010 med liste over høringsinstanser og høringsnotat. I høringsbrevet gjøres det oppmerksom på at også andre enn de som står på høringslisten, kan avgi uttalelse. Alle høringsvarene blir lagt ut på departementets nettsider.

I samsvar med dette vil jeg som samfunnsinteressert borger avgi følgende uttalelse om forhold ved valgloven som det er kritisk nødvendig å få rettet på, selv om de heller ikke ved denne revisjonen foreslås endret fra sentralt hold.

§ 11-5 er i grunnleggende strid med valglovens formål og må endres

I valglovens § 1-1: "Lovens formål" står det at "*formålet med loven er å legge forholdene til rette slik at borgerne ved frie, direkte og hemmelige valg skal kunne velge sine representanter til Stortinget, fylkestinget og kommunestyret*" (min utheving). Men i § 11-5 om "Kåring av kandidater til distriktsmandatene ved stortingsvalg" står det at "*Kandidatkåringen foregår på følgende måte: Først telles de navn som er oppført som nr. 1 på stemmesedlene. Den kandidaten som har flest oppføringer blir valgt. Deretter telles de navn som er oppført som nr. 2 på stemmesedlene. Den kandidaten som har flest oppføringer når man legger sammen resultatene fra første og andre opptelling, blir valgt. Opptellingene fortsetter på samme måte inntil alle de representantplassene listen skal ha, er besatt. Oppnår flere kandidater samme resultat, er den opprinnelige rekkefølgen på listen avgjørende.*"

I Valghåndboka s. 86 forklares denne opptellingsregelen nærmere slik:

"Valgloven § 7-2 første ledd fastsetter at velgeren ved stortingsvalg kan endre rekkefølgen kandidatene er ført opp i på stemmeseddelen. Dette kan gjøres ved å sette (nytt) nummer ved kandidatnavnet eller stryke kandidatnavn. Reglene om valgoppgjør innebærer at velgernes endringer på stemmesedlene bare kan få betydning dersom mer enn 50 % av de som har stemt på listen, har gjort endringer ved samme kandidat."

Det er i praksis umulig at velgernes endringer på stemmesedlene kan få betydning for kandidatens rekkefølge, slik KRD selv sier i sin orientering om den norske valgordningen:

"Ved stortingsvalg har velgernes endringer på listen i praksis ikke innvirkning på kandidat kåringen. Kandidatene kåres i den rekkefølgen de står på listen."

Men det er uhørt i et demokrati at denne 50%-regelen i § 11-5 overstyrer selve valglovens formål: At velgerne skal kunne velge sine representanter til Stortinget. For § 11-5 reduserer velgernes valg til et valg mellom partier, ikke representanter, og lar i stedet samtidig partiene velge representantene ved nominasjonen.

Det er en latent skandale av økende dimensjoner at den direkte ulovlige og udemokratiske opptellingsbestemmelsen i § 11-5 får stå urørt valg etter valg fordi Stortingets flertall har villet ha det slik. Stortinget har prioritert partienes makt på bekostning av velgernes demokratiske rett til å velge sine representanter. Dette uttrykkes så kryptisk og opptellingsteknisk i § 11-5 at bare de innvidde skjønner hva regelen innebærer. I valglovens § 11-5 fratar altså Stortinget på finurlig vis velgerne den retten de har etter § 1 til å velge sine representanter til Stortinget.

På toppen av det hele beskriver § 7-2 i samme valglov velgernes muligheter til å endre på stemmeseddelen i og dermed underforstått delta i valget av representanter:

(1) Velgeren kan ved stortingsvalg endre rekkefølgen kandidatene er satt opp i på stemmeseddelen. Dette gjøres ved å sette nummer ved kandidatnavnet. Velgeren kan også stryke kandidatnavn ved å gå frem som angitt på stemmeseddelen.

Slik inviteres velgerne på stemmeseddelen til en helt fiktiv medvirkning i valget av sine representanter. Jeg er redd bedrageri er den mest nærliggende karakteristikken av dette opplegget i valgloven. Og det kan ikke Stortinget lenger være bekjent av. Tenk i selve valgloven å frata velgerne deres rett etter lovens formål til å velge sine representanter til Stortinget - og samtidig lure dem til å tro at de har et valg!

Jeg finner situasjonen nærmest utrolig uverdigg for Stortinget og norsk demokrati. Regelen i § 11-5 må endres så den samsvarer med valglovens formål og oppfyller velgernes rett til å velge sine representanter til Stortinget.